

บทที่ 2

ปัญหาการเขียนคำ

2.1 ความน่า

ภาษาคือเสียงพูดที่มีระเบียบและมีความหมาย ซึ่งคนใช้เป็นเครื่องมือสื่อสารกัน แต่เสียงพูดนั้นจะใช้สื่อกันได้ก็ต่อเมื่อคนอย่างน้อยสองคนอยู่ในช่วงเวลาอันเดียวกัน จะเห็นหน้ากันหรือไม่เห็นหน้ากันก็ได้ แต่อย่างน้อยต้องได้ยินเสียงกัน เมื่อคนอยู่ร่วมกันในสังคมและเกิดความจำเป็นจะต้องสื่อสารกันในช่วงเวลาอันต่างกัน คนก็คิดประดิษฐ์ตัวอักษรขึ้นมาใช้แทนเสียงพูดอีกทีหนึ่งและได้ร่วมกันวางระเบียบในการใช้ตัวอักษรและการผสมอักษรไว้ ดังที่เรียกกันว่าระบบการเขียน

ภาษาในโลกนี้ยังมีอีกหลายภาษาที่ไม่มีระบบการเขียน ส่วนภาษาที่มีระบบการเขียนนั้น บางภาษาก็ได้มีการถ่ายทอดสืบต่อกันมาเป็นเวลานานจนบางครั้งไม่อาจจะบอกเหตุผลได้ว่าทำไมจึงต้องเขียนเช่นนั้น

สำหรับภาษาไทยนั้น แต่เดิมาก็ยังไม่มีตัวอักษรเป็นของตนเอง แต่เดิมก็รับตัวอักษรจากมอญมาเป็นต้นแบบ เมื่อขอมมีอิทธิพลมากก็รับตัวอักษรขอมมาใช้ จนเมื่อพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ทรงตั้งอาณาจักรสุโขทัยขึ้น มีกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี เป็นชาติอิสระไม่ขึ้นกับมอญและขอมในปี 1800 จึงเลิกใช้อักษรขอม ครั้นถึง พ.ศ. 1826 พ่อขุนรามคำแหงมหาราช ทรงเห็นว่า

อักษรที่ได้แบบมาจากมอญใช้เขียนภาษาไทยได้ไม่ดี และอักษรขอมก็ไม่ควรใช้ ทั้งสองแบบเป็นตัวอักษรที่ไม่มีวรรณยุกต์ จึงทรงเปลี่ยนแปลงแก้ไขอักษรขอมหวัดมาเป็นอักษรไทย และขณะเดียวกันก็ทรงศึกษาตัดแปลงจากตัวอักษรมอญโบราณ และแม้แต่ว่าตัวอักษรเทวนาครี ซึ่งวิวัฒนาการมาจากอักษรพราหมีมาเป็นต้นแบบด้วย

(อุดม วโรตม์ลิขิตต์ 2534:352)

จากนั้นตัวอักษรไทยและการเขียนแบบไทยก็มีวิวัฒนาการเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

2.2 มาตรฐานการเขียนคำ

ดังได้กล่าวไว้แล้วในตอนแรกว่า หน่วยงานซึ่งทำหน้าที่ดูแลด้าน

มาตรฐานของภาษาไทยนั้นก็คือ **ราชบัณฑิตยสถาน** หนังสือของราชบัณฑิตยสถานที่ใช้อ้างอิง เรื่องการเขียนการอ่านนั้นก็คือ **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ฉบับพิมพ์ครั้งล่าสุด** กับหนังสือ **อ่านอย่างไร และ เขียนอย่างไร ฉบับพิมพ์ครั้งล่าสุด**

ในคำนำของ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 1 นั้น สรุปความได้ว่า *พจนานุกรมเป็นหนังสือรวบรวมคำที่ใช้อยู่ในภาษา* และเป็นเครื่องแสดงให้เห็นว่าชาติผู้เป็นเจ้าของพจนานุกรมนี้มีวัฒนธรรมอยู่ระดับไหน ทางราชการให้ใช้เป็นแบบฉบับของการเรียนหนังสือไทยในทางราชการและโรงเรียน ทั้งนี้ เพื่อให้การเขียนหนังสือไทยมีมาตรฐานลงรูปลงรอยเดียวกันไม่ลักลั่น อันจะก่อให้เกิดเอกภาพในด้านภาษาอันเป็นวัฒนธรรมส่วนหนึ่ง

อันที่จริง ความหมายของพจนานุกรมก็คือข้อความที่พิมพ์ตัวเอนนอกนั้นเป็นผลพลอยได้ และจุดประสงค์ของการนำไปใช้เท่านั้น

หากจะพิจารณาเฉพาะข้อความที่ว่า *พจนานุกรมเป็นหนังสือรวบรวมคำที่ใช้อยู่ในภาษา* แล้ว จะเห็นได้ว่า พจนานุกรมจะต้องมีความเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เพราะคำในภาษาย่อมมีความเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 เองก็มีการปรับปรุงแก้ไขมาแล้วหลายครั้ง นับแต่ที่ได้จัดพิมพ์ออกมาเป็นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2525 และจะมีการปรับปรุงแก้ไขต่อไปอีกโดยไม่หยุดยั้ง เพื่อให้ นำไปใช้เป็นหลักในภาษาได้อย่างดีที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

ฉะนั้นการอ้างอิงพจนานุกรมจึงควรที่จะใช้ฉบับพิมพ์ครั้งล่าสุด เพราะจะมีการปรับปรุงแก้ไขให้ทันสมัยอยู่เสมอ เมื่อมีฉบับใดประกาศออกมาก็ถือว่าเป็นหนังสืออ้างอิงในขณะนั้น หากมีคำใหม่เกิดขึ้น หรือยังมีคำเก่า หรือคำซึ่งใช้กันอยู่ทั่วไปคำใดที่ยังมิได้รวบรวมไว้ก็มีได้หมายความว่า จะใช้ไม่ได้ เพียงแต่ว่าคำนั้น ๆ ยังไม่มีที่อ้างอิงเท่านั้น พจนานุกรมในอนาคตอาจจะมีคำเหล่านั้นปรากฏอยู่ก็ได้ ส่วนในด้านเสียงอ่านนั้น พจนานุกรมก็เพียงแต่บอกวิธีออกเสียงศัพท์ที่ผู้ใช้อาจสับสนออกเสียงไม่ถูกต้องให้เท่านั้น ซึ่งความสับสนก็มักจะเกิดขึ้นจากคำที่ยืมมาจากภาษาอื่น วิธีออกเสียงจึงมักจะเป็นไปตามหลักของภาษาเดิมหรือที่เคยเป็นมา ผู้ที่อ่านเป็นอื่น แต่ไม่ผิดหลักภาษาไทยก็เคยมีประกาศออกมาครั้งหนึ่งเมื่อ พ.ศ. 2506 แล้วว่า มิให้ถือ เป็นผิด

ความเป็นมาของการทำพจนานุกรมตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันซึ่งแสดง

ให้เห็นว่า พจนานุกรมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ นั้น ปรากฏอยู่ใน
รายงานวิจัย การทำพจนานุกรม ไทย-ไทย: อดีต-ปัจจุบัน ของ
รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรพันธุ์ เหลืองทองคำ

2.3 อักษรวิธียุคพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525

อักษรวิธียุคนี้หมายถึงการเขียนสะกดคำวันต์ค่าต่าง ๆ เนื่องจากรูป
ของคำที่เขียนย่อมมีต่าง ๆ กันไปในแต่ละยุคแต่ละสมัย จึงมีความ
จำเป็นต้องเลือกรูปแบบใดรูปหนึ่งขึ้นมาใช้เป็นแบบฉบับของการเขียน
เพื่อให้สามารถสื่อได้ตรงกัน ดังที่ได้กล่าวไว้แล้วข้างต้น ราชบัณฑิตย
สถานจึงได้ตั้งหลักไว้ว่า

เมื่อโบราณเคยเขียนกันมาอย่างไรมาก ก็ถือตามแบบนั้น ซึ่ง
เรียกว่าเขียนตามกฎเกณฑ์โบราณ เช่น คำบาลีและสันสกฤต
ที่ใช้ปะปนกันอยู่ทั้งสองอย่าง ก็ได้เลือกเก็บเฉพาะคำที่ใช้กัน
มากเป็นพื้น เช่น "มนุษย์" กับ "มนุสส์" เราใช้ มนุษย์ มาก
กว่า ก็เลือกเก็บแต่คำ มนุษย์, คำบางคำซึ่งโบราณเขียน
รูปหนึ่ง แต่ในปัจจุบันนิยมเขียนเป็นอีกรูปหนึ่ง เพื่อให้ตรงตาม
รูปคำภาษาเดิม เช่น "วงษ์" เป็น "วงศ์" ก็เก็บไว้ทั้งสองคำ
แต่คำแรกบอกว่า "(โพบ)" หรือคำที่มาจากบาลีสันสกฤตซึ่ง
ใช้ในภาษาไทยนานแล้ว จนถือได้ว่าเป็นคำไทย ก็ใช้อักษรวิธียุค
ตามรูปที่โบราณใช้มา เช่น "พราหมณ์" ไม่เขียนอย่างง่าย ๆ
ว่า "พราหม" ถ้าไม่เคยใช้เช่นนั้นก็ใช้ตามอักษรวิธียุคของไทย
เช่น "สำลี" ไม่เขียนเป็น "คัมลี" เพื่อเขียนสันสกฤต
"ศาลมลี" ถึงแม้จะได้พยายามถือตามกฎเกณฑ์โบราณอย่าง
เคร่งครัดแล้วก็ดี ยังมีอักษรวิธียุคบางอย่างที่โบราณใช้สับสน ซึ่ง
คณะกรรมการไม่อาจถือตามได้ ก็ได้วางหลักเกณฑ์ใหม่โดยยึด
หลักเกณฑ์โบราณซึ่งเคยใช้มาแล้วเป็นบรรทัดฐาน"

(พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525, 2539:ด)

เมื่อถือตามกฎเกณฑ์ดังกล่าวแล้ว ราชบัณฑิตยสถานก็ได้ให้รายละเอียดไว้ 6 ข้อ ซึ่งปรากฏอยู่ใน "คำนำ พจนานุกรม ฉบับราช
บัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 เมื่อพิมพ์ครั้งที่หนึ่ง"

ผู้ใช้ภาษาบางคนอาจจะไม่เห็นด้วยกับกฎเกณฑ์ดังกล่าว แต่เมื่อ
จะใช้ภาษาอย่างเป็นทางการ ก็ต้องใช้ตามนั้นเพื่อประโยชน์ของการ
สื่อสารนั่นเอง

2.4 การเขียนไม่ตรงตามพจนานุกรม

การกำหนดว่าคำใดเขียนอย่างไรนั้นอาจเปลี่ยนแปลงไปได้ตามกาลเวลา แม้ในช่วงเวลาเดียวกัน ในที่หนึ่งอาจจะเขียนอย่างหนึ่ง และในที่หนึ่งก็อาจจะเขียนอีกอย่างหนึ่งก็ได้ ทั้งนี้เพราะขาดการติดต่อสื่อสารกัน หรือ สื่อสารกันลำบาก จึงต้องมีพจนานุกรมเพื่อเป็นเครื่องตัดสินว่าคำใดควรจะเขียนอย่างไร ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

หากจะมองในแง่ของการสื่อสารในยามที่ไม่ได้เห็นหน้ากันแล้ว การเขียนคำที่มีความหมายเดียวกันให้เหมือนกันย่อมมีประโยชน์เป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในสังคมสารสนเทศ ที่ต้องการข้อมูลเป็นตัวอักษรที่ถูกต้อง ไม่ว่าจะเป็นคนหรือเครื่องคอมพิวเตอร์ ถ้าคำที่ต้องการค้นหาเขียนไม่เหมือนกัน กว่าจะสื่อกันได้ก็คงจะมีปัญหาบ้างพอสมควร

อย่างไรก็ตาม บางครั้งการสะกดไม่เหมือนกับผู้อื่นก็เป็นการสื่อสารเช่นกัน ชื่อเฉพาะบางชื่ออาจจะสะกดไม่เหมือนกับคำที่ปรากฏในพจนานุกรมก็ได้หากเป็นชื่อที่มีมาก่อนพจนานุกรมฉบับนั้น เช่น *เพ็ชร เบญจวรรณ สุวรรณ* ผู้ที่มีชื่อเช่นนี้ก็ไม่ต้องเปลี่ยนการสะกดคำให้ตรงกับคำในพจนานุกรม แต่ถ้าจะบอกว่า "คุณเพ็ชร มีเครื่องเพชร มาก" *เพชร* คำหลังก็ควรสะกดตามพจนานุกรม นั่นคือไม่ใช่เครื่องหมายไม้ไต่คู้ กับเครื่องหมายทัณฑฆาต

ชื่อเฉพาะบางชื่อก็เขียนตามแบบไทยโดยไม่ใช้หลักบาลีสันสกฤต ก็ต้องปล่อยให้เจ้าของชื่อเขียนไปตามนั้น เช่น การประวิสรรชนีย์ในชื่อบางชื่อที่น่าจะเป็นคำสมาส เป็นต้น (ตัวอย่าง เช่น มัลลิกะมาส กาญจนะวรรณ ฯลฯ เขียนแบบมี สระอะ แทรก)

2.5 การเขียนไม่ตรงตามเสียงพูด

เมื่อเราอ่านหรือพูดเราอาจจะไม่จำเป็นต้องอ่านตรงตามตัวเขียน แต่ให้เป็นไปตามจังหวะการพูดอันเป็นธรรมชาติ เช่น *ฉัน* อ่านว่า *ซึ้น มะนาว* อ่านว่า *มนาว*

นอกจากนี้แล้วยังมีคำหลายคำในภาษาไทยที่ออกเสียงผิดไปจากตัวเขียน คำบางคำใช้สระยาว แต่กลับอ่านเป็นเสียงสั้น เช่น *ท่าน* *แท้ง* *แห่ง* คำบางคำใช้สระสั้นแต่กลับอ่านเป็นเสียงยาว เช่น *แก้ว* *น้ำ* *ไม้*

คำบางคำมีการกลมกลืนเสียง เช่น *นั้นะ* กลมกลืนเสียงเป็น

เนี่ย/เนี่ยะ อย่างไร กลมกลืนเสียงเป็น *ฮังไย* *อย่างนี้* กลมกลืนเสียงเป็น *ฮังฮัง สิบเอ็ด* กลมกลืนเสียงเป็น *สิบเอ็ด* คำเหล่านี้เมื่อพูดอาจจะกลมกลืนเสียงได้ แต่เวลาอ่านอย่างเป็นทางการไม่ควรกลมกลืนเสียง

เมื่อเราเขียนคำเหล่านี้ เราควรจะเขียนตามที่ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ได้บันทึกไว้ ยกเว้นในกรณีที่เป็นคำเก่าก่อนมีพจนานุกรม หรือเป็นคำเฉพาะ ทั้งนี้เพราะตัวเขียนคือสื่อกลางเพื่อการสื่อสาร เสียงพูดและเสียงอ่านนั้นอาจจะผิดแผกกันไป ได้ดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น แต่ตัวเขียนควรจะให้ตรงกันไว้

หากทุกคนเขียนตามเสียงอ่านเสียงพูดกันไปหมด ความสับสนย่อมเกิดขึ้น ตัวอย่าง เช่น ถ้าเขียนตามเสียงอ่านว่า "ฮันอยู่ที่นั่น" ก็จะไม่ทราบว่าหมายถึงบุรุษที่หนึ่งหรือชั้นวางของ ถ้าเขียนว่า "ฮันน้อยจะไปมั๊ยเนี่ย" อาจจะสื่อได้ แต่จะให้ความรู้สึกเล่น ๆ ไม่จริงจัง ใช้ในโอกาสเป็นทางการ หรือเป็นแบบแผนไม่ได้

ประโยชน์ที่เห็นได้ชัดจากการเขียนคำให้ตรงกัน แต่อาจจะอ่านหรือพูดผิดกันไปได้นั้นก็คือ การสื่อสารระหว่างคนต่างถิ่น ตัวอย่างเช่น "ฉันชื่อสมจะ" ภาษาไทยกลางจะอ่านอย่างหนึ่ง ภาษาถิ่นอื่น ๆ ก็จะอ่านอีกเสียงหนึ่ง ถ้าไม่เขียนให้ตรงกันไว้ คงไม่แน่ใจนักว่า ชื่อ "สม" หรือ "ส้ม" กันแน่

2.6 ระบบการเขียนรูปสระกับปัญหาการเขียนและการอ่าน

ในบทก่อนได้กล่าวถึงปัญหาการผันเสียงวรรณยุกต์และการเขียนรูปวรรณยุกต์มาแล้ว ในบทนี้จะได้กล่าวถึงระบบการเขียนสระซึ่งสร้างปัญหาการเขียนและการอ่านบางประการ

คำถามที่ว่า "ภาษาไทยมีสระเท่าใด" ดูเหมือนว่าจะตอบได้ง่าย แต่กลับเป็นปัญหาที่ตอบได้ยาก เพราะมีเงื่อนไขหลายประการ

หากถือตามตำราดั้งเดิม ก็มักจะกล่าวว่า สระมี 32 คือ

1. อะ	2. อา	3. อิ	4. อี
5. อึ	6. อือ	7. อุ	8. อู
9. เอะ	10. เอ	11. แอะ	12. แอ
13. เออะ	14. เออ	15. โอะ	16. โอ
17. เออะ	18. ออ	19. เอียะ	20. เอีย
21. เอือะ	22. เอือ	23. อัวะ	24. อิว

25. เอา 26. ไอ่ 27. ไอ 28. อ่า
29. อ 30. อ่า 31. อ 32. อ่า

(กำชัย ทองหล่อ 2537:51)

ที่จัดเช่นนี้ก็เพราะถือทั้งตามรูปและตามหลักภาษาสันสกฤต

ที่ว่าถือตามรูปนั่นก็คือ นับทั้งรูป ไอ่ ไอ และ อ่า

ที่ว่าถือตามหลักภาษาสันสกฤตนั่นก็คือ นับ อ อ่า อ อ่า เป็นสระตามไปด้วย

ถ้าถือตามตำราสมัยใหม่ ซึ่งใช้หลักภาษาศาสตร์ ก็จะกล่าวว่า สระมี 28 เสียง คือ

1. อะ	2. อา	3. อิ	4. อี
5. อึ	6. อือ	7. อุ	8. อู
9. เอะ	10. เอ	11. แอะ	12. แอ
13. เออะ	14. เออ	15. โอะ	16. โอ
17. เอาะ	18. ออ	19. เอียะ	20. เอีย
21. เอือะ	22. เอือ	23. อัวะ	24. อิว
25. เอา	26. ไอ	27. อาว	28. อาย

(บรรจบ พันธุเมธา 2540:8)

ที่จัดเช่นนี้ก็เพราะจัดตามที่เกิดของเสียง

ข้อแตกต่างที่สำคัญก็คือไม่แยก ไอ กับ ไอ ออกเป็นสองเสียง เพราะถือว่าเป็นเสียงเดียวกัน ไม่นับ อ่า เพราะถือว่าเป็นเสียงสระอะ + ม เพิ่มเสียงอว กับ เสียงอาย เพราะถือว่าเป็นเสียงยาว คู่กับเสียงเอา และเสียงไอ ที่แตกต่างกันมากที่สุดก็คือ ไม่นับว่า อ อ่า อ อ่า เป็นสระ เพราะถือว่าเป็นพยางค์ที่ประกอบด้วยเสียงพยัญชนะต้นกับสระ ออกเสียงเช่นเดียวกับ วี วี ลิ ลิ

แต่การใช้หลักภาษาศาสตร์สมัยใหม่ ก็ยังมองต่างมุมกันอีก นักภาษาศาสตร์บางท่านก็ถือว่า สระไทยมีเพียง 24 หน่วยเสียง คือ

1. อะ	2. อา	3. อิ	4. อี
5. อึ	6. อือ	7. อุ	8. อู
9. เอะ	10. เอ	11. แอะ	12. แอ
13. เออะ	14. เออ	15. โอะ	16. โอ
17. เอาะ	18. ออ	19. เอียะ	20. เอีย
21. เอือะ	22. เอือ	23. อัวะ	24. อิว

(อุดม วโรตม์ลิขิตต์ 2535:75-76)

จะเห็นว่าระบบนี้ไม่นับ เอา ไอ อาว อาย เพราะถือว่าเป็นเสียงที่ลงท้ายด้วย ว หรือ ย ซึ่งนับว่าเป็นพยัญชนะกึ่งสระ หรือ อักษร ก่ออย่างง่าย ๆ ก็คือ เอา คือ อะ + ว ไอ คือ อะ + ย อาว คือ อา + ว และ อาย คือ อา + ย เพราะฉะนั้นจึงไม่มีเสียงสระใหม่

ในขณะที่นักภาษาศาสตร์บางคนไม่นับอักษร บางท่านก็นับโดยถือว่าเป็นเสียงสระประสม ไม่ใช่พยัญชนะตัวสะกด ในระบบเช่นนี้สระไทยจึงมีถึง 41 เสียง คือ

1. อะ	2. อา	3. อี	4. อื
5. อึ	6. อึ๊	7. อุ	8. อู
9. เอะ	10. เอ	11. แอะ	12. แอ
13. เออะ	14. เออ	15. โอะ	16. โอ
17. เอาะ	18. ออ	19. อัย	20. อาย
21. อุย	22. โอย	23. อ้อย	24. ออย
25. เอ้อย	26. เอย	27. เอา	28. อาว
29. อิว	30. เอิว	31. เอว	32. แอว
33. แอว	34. เอียะ	35. เอีย	36. เอือ
37. อัวะ	38. อิว	39. เอียว	40. เอือย
41. อวย			

(วิจารณ์ ภาณพงศ์ 2536:134-136)

จากตัวอย่างทั้ง 4 ระบบนี้จะเห็นได้ว่า สิ่งที่ตรงกันก็คือ สระเดี่ยว 18 รูปหรือเสียง สระผสมหรือสระประสมตรงกัน 5 นอกนั้นจะแตกต่างกันเพราะใช้หลักต่างกัน

แต่ถ้าพิจารณาจากตัวอักษรที่ปรากฏจริง สระไทยจะประกอบขึ้นจากอักษรเพียง 19 ตัวเท่านั้น คือ

1. ะ	2. า	3. อี	4. อื
5. อึ	6. อึ๊	7. อุ	8. อู
9. เ	10. แ	11. โ	12. โอ
13. ำ	14. ใ	15. ใ	16. ุ
17. อ	18. ย	19. ว	

(ดู แผ่นพิมพ์ตัด และแผงอักษรคอมพิวเตอร์ทั่ว ๆ ไป)

จากอักษร 19 ตัวนี้ เราได้นำมาประกอบกันขึ้นเพื่อแสดงรูปและเสียงสระต่าง ๆ ในภาษาไทย

อันที่จริงแต่เดิมมานั้น ก็มีการพิจารณาตัวอักษรละเอียดลงไป
อีก ดังนี้คือ

1. ะ (วิสรรชนีย์)	2. ั (ไม้ฝัดหรือหันอากาศ)
3. ุ (ไม้ไต่คู้)	4. ำ (ลากข้าง)
5. ฌ (พินทุอิ)	6. ฌ (ฝนทอง)
7. ฌ	8. ฌ (พินทุ)
- (นฤคิตหรือหยาดน้ำค้าง)
9. ฌ (ตีนเหยียด)	10. ฌ (ตีนคู้)
11. ฌ (ไม้หน้า)	12. ฌ (ไม้ม้วน)
13. ฌ (ไม้มลาย)	14. ฌ (ไม้โอบ)
15. ฌ (ตัวอ)	16. ฌ (ตัวยอ)
17. ฌ (ตัววอ)	18. ฌ (ตัววี)
19. ฌ (ตัววือ)	20. ฌ (ตัวลี)
21. ฌ (ตัวลือ)	

(พระยาอภินิหาร 2533:3-4)

ในระบบนี้ถือว่า ฌ คือ ฌ + ฌ ฌ คือ ฌ + ฌ ฌ คือ ฌ + ฌ
 ฌ คือ ฌ + ฌ ส่วน ฌ ฌ ฌ ฌ นั้นก็เป็นสระมาจากสันสกฤต
 ขอให้สังเกตคำว่า ตัว รูป และเสียง ที่ใช้ต่างกัน
 เมื่อผู้รู้ได้จัดระบบต่าง ๆ กันเช่นนี้ ผู้สอนผู้เรียนควรจะทำ
 อย่างไร ระบบใดถูก ระบบใดผิด
 คำตอบก็คือ ไม่มีระบบใดถูก ระบบใดผิด ขึ้นอยู่กับหลักที่ใช้ ว่า
 จะใช้หลักสันสกฤต หรือหลักไทย ถ้าเป็นหลักไทยก็ต้องดูอีกว่า มองใน
 มุมใด

หน้าที่ของผู้สอนผู้เรียนในระดับสูงก็คือ ทำความเข้าใจทุกระบบ
 แต่ถ้าเป็นระดับผู้เริ่มเรียน คงไม่ต้องกล่าวอย่างละเอียดเช่นนี้

2.6.1 การเปลี่ยนรูปสระกับปัญหาการเขียนและการอ่าน

สระในภาษาไทยอาจจะนับได้ว่ามีจำนวน 24, 28, 32 หรือ
 41 แล้วแต่หลักที่ใช้ตั้งที่ได้กล่าวไว้แล้วข้างต้น แต่สระบางรูปก็มิได้
 คงรูปเดิมเสมอไปเมื่อมีตัวสะกด สระที่เปลี่ยนรูปได้ก็คือ สระอะ สระ
 เออ และ สระเออะ

สระอะ เมื่อมีตัวสะกดจะเปลี่ยนรูปเป็นไม้หันอากาศ การออก
 เสียงยังคงเหมือนเดิม เช่น กัก กัด กีบ กั้น กัง กัม มีช้อยกเว้น 2

ประการคือ ถ้าตัวสะกดเป็น*ตัวอ* จะออกเสียงเป็น*สระโ* เช่น กั*อ*
ถ้าตัวสะกดเป็น*ตัวว* จะออกเสียงเป็น*สระอัว* เช่น กั*ว*

สระเออ เมื่อมีตัวสะกด *ตัวอ*จะเปลี่ยนเป็น*สระอิ* เช่น เก*น*
เก*ญ* เน*น* ส่วน*สระเออะ*นั้น ทั้ง*ตัวอ*และ*สระอะ*เปลี่ยนเป็น*สระอิ*
เช่น เ*จ็*ม เ*จ็*น เป็น ทั้งนี้ยกเว้นในกรณีที่ตัวสะกดเป็น *ตัวอ* *ตัวอ*
กับ*สระอะ*จะหายไปหมด เช่น เก*ย* เช*ย* เน*ย* มีที่ยังคงรูปเดิมไว้
เพียงสองคำ คือ เท*อญ* กับ เท*อม*

ทำไมจึงต้องเปลี่ยนรูป

สำหรับ*สระอะ*ที่เปลี่ยนเป็นไม้หันอากาศนั้น ผู้รับงานได้ให้
คำอธิบายไว้ว่า

ไม้หันอากาศก็คือวิสรรชนีย์นั่นเอง เมื่อมีตัวสะกดจะเขียนไว้
ข้างหลังพยัญชนะก็อ่านออกเสียงไม่ตรงกับเสียงที่ต้องการ จึง
เอาวิสรรชนีย์ไปเขียนไว้ข้างบนเพื่อให้เห็นว่าเป็น*สระอะ*ที่มีตัว
สะกด แต่ลดออกเสียงอันหนึ่ง คงเหลือไว้แต่อันเดียว เพื่อ
สะดวกแก่การเขียนรูปวรรณยุกต์ไว้ข้างบน เช่น กั*น* กั*น* กั*น*
กั*น* กั*น* ถ้าเขียนวิสรรชนีย์ไว้ทั้งสองอันจะเกะกะรุงรังมาก
อีกประการหนึ่งรูปจะไม่ซ้ำกับ *อ* *อ* ด้วย เพราะเวลาเขียนหัว
หรือเขียนรูปไม้ขีด รูป *ะ* กับ *ะ* จะคล้ายกันมาก การตัด
วิสรรชนีย์ให้เหลือไว้แต่รูปเดียวจึงสะดวกทั้งการเขียนและการ
อ่าน

(กำ*ชัย* ทองหล่อ 2537:60)

ส่วน*สระเออ*กับ*สระเออะ*นั้น พระยาอุปทิศศิลปสารเพียงแต่
อธิบายไว้สั้น ๆ ว่า "เพื่อจะเขียนให้น้อยตัวเข้า" เท่านั้น

เรื่องนี้ ศาสตราจารย์ ดร.คุณบรรจบ พันธุเมธา ได้ให้ความ
เห็นไว้ว่า

มีแปลกไปก็คือ เท*อญ* กับ เท*อม* เท่านั้นที่คงตัว *อ* ไว้ จึงเป็น
เรื่องถกเถียงว่า ควรจะเขียนรูปที่คง *อ* ไว้ หรือรูปที่เปลี่ยน
อ เป็น *อิ* ถ้าเขียนรูปที่ *อ* หายไปกลายเป็น *อิ* ก็เปลือง
เนื้อที่น้อยลง แต่ไปมีรูป*อิ*อยู่ข้างบน ดูรุงรัง แต่ถ้าเขียนรูปที่
อ คงอยู่ นอกจากจะเปลืองเนื้อที่ที่ต้องเพิ่ม *อ* เข้ามา ก็อาจ
จะทำให้อ่านยากยิ่งขึ้น เพราะรูป*สระ*เช่นนี้อาจแยกได้ เช่น
เท*อม* เป็น เท-*อม* ยิ่งถ้ามีพยัญชนะคู่มาด้วยจะยิ่งยากยิ่งขึ้น
เช่น เ*จ็*ล*อม* อาจจะทำเป็น เ*จ็*-*ลอม* ก็ได้ เ*จ็*-*อม* ก็ได้

หรือ เจล-อม ก็ได้ แต่ถ้าเขียนรูปอิ ก็อาจอ่านเป็น เจ-ลิม
ได้

(บรรจบ พันธุเมธา 2540: 189)

จะเห็นได้ว่า การเปลี่ยนรูปนั้นก็เพื่อให้เขียนและอ่านสะดวก
ในกรณีของสระอะนั้นดูจะประสบความสำเร็จมากกว่าสระเออและสระ
เออะ เพราะสระเออกับสระเออะเมื่อเปลี่ยนรูปแล้วได้ไปใช้รูปเดียว
กัน จึงทำให้ดูไม่ออกว่ามาจากสระเออหรือสระเออะ กล่าวอย่าง
ง่าย ๆ ก็คือถ้าดูรูปการเขียนอย่างเดี๋ยวจะกำกวม ไม่ทราบว่าออก
เสียงยาวหรือเสียงสั้น ยกเว้นแต่จะเคยใช้คำนั้นมาก่อน

ตัวอย่างคำเสียงยาว (มาจากสระเออ) เช่น เกย เกิด เกิน
เขย เขิน เจ็ด เขย เขิญ เข็ด(ชู) เข็ด (shirt) เต็ง เท็ด เนย
เนี้ย เนิน เน้น เนิบ เพล็ด เพลิน เพิ่ม เย็บ(ยาบ) เว็ด(ร้าง)
เลย เล็ง เสร์จ (serge) เสร์ฟ (serve) (ยุง)เหยิง
เหยียบ ๆ เอ้ย เอ็น

ตัวอย่างคำเสียงสั้น (มาจากสระเออะ) เช่น เงิน เจ็น เจ้ม
(หน้า)เข็ด เป็น เป็บ (ว้าก)เพี้ย เพร็ด เฟ็ง เย็น(เข็) (หน้า)
เว็ด (ไป)เลีย หย็

ตัวอย่างคำที่อาจจะออกเสียงได้ทั้งสั้นและยาว (ไม่แน่ว่ามา
จากสระเออหรือสระเออะ) เช่น เอี้ย กับ เอ้ย

บางคนอาจจะออกเสียงไปจากที่ขกมานี้ แต่คำที่น่าจะขกมา
เทียบเสียงสั้นยาวกันได้อย่างชัดเจนก็คือ เข็ด(ชู) กับ (หน้า)เข็ด
เว็ด(ร้าง) กับ (หน้า)เว็ด เขิญ กับ เงิน เพลิน กับ เพร็ด

เพราะฉะนั้นการเปลี่ยนรูปสระจึงมีทั้งประโยชน์และปัญหาที่ตั้ง
ได้แสดงไว้ข้างต้น

2.6.2 สระลดรูปกับปัญหาการเขียนและการอ่าน

สระในภาษาไทยนอกจากจะเปลี่ยนรูปได้แล้ว ยังลดรูปได้ด้วย
สระที่ลดรูปได้มีดังนี้คือ สระโอะ สระเอะ สระแอะ สระออ
สระเอาะ สระเอือะ สระเอี้ยะ สระอัว และ สระอัวะ

สระโอะลดรูปคือสระโอะที่มีตัวสะกด เวลาเขียน รูปสระ
โอะกับรูปสระอะจะหายไป เช่น กก กต กบ กน กง กม ยกเว้นแม่
เกยกับแม่เกอวที่ไม่ลดรูป เพราะไม่มีที่ใช้ ตัวอย่าง เช่น โกย ไม่
มีเสียงสั้น กย โกว ไม่มีเสียงสั้น กว นอกจากนี้ ร ก็ไม่เป็นตัวสะกด

ของสระโอะ แต่จะเป็นตัวสะกดของสระออกลดรูป เช่น กร

สระเอะเมื่อมีตัวสะกดรูปสระอะจะหายไป ทำให้รูปพ้องกับสระ
เอมีตัวสะกด

ตัวอย่างคำที่ใช้สระเอมีตัวสะกด เช่น เก้ง เกรง เขก เขน
เขมร (ขนม) เค้ก (cake) (ครั้น) เตรง (หลับ) เงก (กระ) เตก
เพศ เเมข (เงิน) เเขน เเลน (มะ) เ هنگ

ตัวอย่างคำที่ใช้สระเอะมีตัวสะกด เช่น เก้ง (เสียง) เก็ง
เกร็ง เข่ง เข้น (ตะ) เข็บ เข้ม เตรง (เสียง) เตรง (หลับ) เงก
เซ็กซ์ (sex) เด็ก เด้ง เน็ก (ไท) (necktie) เน้ง เเข้น (เสียง)
เล้ง เเลน เหน็บ เหม้น

ตัวอย่างคำที่ไม่รู้แน่ว่ามาจากสระเอหรือสระเอะ เช่น เข้ง
(วับ) (ล้ม) เข้ง เอ็ก(อ) เอ็ก (ร้อง) เอ็ง

สระแอะเมื่อมีตัวสะกดรูปสระอะจะหายไป ทำให้รูปพ้องกับสระ
แอมมีตัวสะกด

ตัวอย่างคำที่ใช้สระแอมมีตัวสะกด เช่น แกม แชก แชน แคม
(เรือ) แดก (กระ) แทก แนบ แฝ้ม แยบ (คาย) แยม (jam)
แยม แรก แรด แลก (เปลี่ยน) แวบ แหงน แหลก

ตัวอย่างคำที่ใช้สระแอะมีตัวสะกด เช่น แก้ง แก็ง แกร์น แข้ง
แข้ง แข็ง แข้ง (ดิน) แด็ก ๆ (ดิน) แด็ก ๆ (คุณ) แต้ม แท็กซี่
(taxi) แ่นบ แฝ้ง (แพว) แย็บ (jab) แร็กเกต (racket) แรด
(ล่อ) แล็ก แวบ แห้งม แหม็บ แหม้ม

ตัวอย่างคำที่ไม่รู้แน่ว่ามาจากสระแอะหรือสระแอะ เช่น แก้ม
สระออกลดรูปเกิดขึ้นเมื่อมี ร เป็นตัวสะกด ตัวอย่าง เช่น กอร
เขียนเป็น กร โดยออกเสียงเหมือนกับแม่กน เป็น กอน

สระเออะเมื่อมีตัวสะกดรูปสระเอ สระอา สระอะ จะหายไป
หมด มีตัวออกเข้ามาแทน ทำให้รูปพ้องกับสระอมีตัวสะกด

ตัวอย่างคำที่ใช้สระอมีตัวสะกด เช่น กอง ก้อน ของ ครอบ
คลอง งอก (งาม) งอก (แงก) ซ้อน ซอก นอง นื่อง ลอก (แลก)
ลอก (เลียน) (ปี) วอก วอก (แวก) ศอก หนอง หयोग หอก ออก

ตัวอย่างคำที่ใช้สระเออะมีตัวสะกด เช่น ก่อง ก้อง ก้อง ก้อง
(กอย) (พูด) ครอบ ก่อง (แงก) จ้อง ซอก ๆ ถ่อง ท้อบ/ท้อป
น่อง (top) ร็อก/ร็อก (rock) ล็อก (แลก) (ขาว) วอก วอก (แวก)
หนอง หย่อง อ้อก

ตัวอย่างคำที่ไม่รู้แน่ๆมาจากสระอหรือสระเอาะ เช่น (คิง)
คอง ค้อน (คุณ)วอง ฮอง(เฮา)

สระเอือะเมื่อมีตัวสะกดรูปสระอะจะหายไปทำให้รูปพ้องกับสระ
เอือมีตัวสะกด

ตัวอย่างคำที่ใช้สระเอือมีตัวสะกด เช่น เคลื่อน เคลื่อน
เคลือบ เงือก เงื่อน เจื่อง เงื่อน เขื่อน เตื่อน เกื่อน เปลือก
เผือก เพื่อน เฟื่อง เขื่อน เรือง เลื่อน เหมือน เขือก เหลื่อม

ตัวอย่างคำที่ใช้สระเอือะมีตัวสะกด เช่น เกือบ เชือด
เรื่อง เลื่อน

ตัวอย่างคำที่ไม่รู้แน่ๆมาจากสระเอือหรือสระเอือะ เช่น
เปือก

สระเอือะเมื่อมีตัวสะกดรูปสระอะจะหายไปทำให้รูปพ้องกับสระ
เอือมีตัวสะกด

ตัวอย่างคำที่ใช้สระเอือมีตัวสะกด เช่น เกรียง เกรียบ
เกียง เกียว เกี้ยว เกี้ยว เขี้ยว เคียง เคี้ยว เคี้ยว เทียบ
เมียน เยียง เรียง เรียง เลียง เลียง เสียบ เหนียง เขียบ
เหวียง เอียน

ตัวอย่างคำที่ใช้สระเอือะมีตัวสะกด เช่น เจียบ เรียด เรียบ

ตัวอย่างคำที่ไม่รู้แน่ๆมาจากสระเอือหรือสระเอือะ เช่น
เจียก

ส่วนสระอัวและสระอัวะนั้นเมื่อลดรูปแล้วจะเขียนเหมือนกัน
นั่นคือ สระอัวจะลดไม้หันอากาศ ส่วนสระอัวะจะลดไม้หันอากาศกับ
สระอะ

ตัวอย่างคำที่ใช้สระอัวมีตัวสะกด เช่น กรวย ขวน (คำนี้
รูปซ้ำกับ ขวน ในคำว่า ขวนขวาย ซึ่งมี ขว เป็นพยัญชนะคู่ อ่านแบบ
สระโอะลดรูป) ขวบ ควบ ง่วน จวก จ้วง ขวน ช่วน ด่วน บวม
ป่วน มวก มวย รวน ล้วน ส่วน สวย หงวน หน่วง หมวก อ้วก

ตัวอย่างคำที่ใช้สระอัวะมีตัวสะกด เช่น ชวด ร่วน

ตัวอย่างคำที่ไม่รู้แน่ๆมาจากสระอัวหรือสระอัวะ เช่น กริวก
อาจจะมีผู้ออกเสียงสั้นยาวไม่ตรงกับตัวอย่างที่ยกมานี้ แต่คำที่
สามารถยกขึ้นมาให้เห็นข้อแตกต่างระหว่างเสียงสั้นกับเสียงยาวได้

ก็คือ กอง กับ ก็อง(กอย) เกรง กับ เก่ง

เคลือบ กับ เกือบ (หลับ)เงก กับ (หลับ)เง่ง

(กระเดก) กับ เด็ก	ชวน กับ ชวด
แตก กับ (ดิน)แตก ๆ	นอง กับ น่อง
แนบ กับ แนบ	บวม กับ บวบ
เปลือก กับ เชือด	แรก กับ แร็ก(เกิด)
แรด กับ แรด	ล้วน กับ ร้วน
เลน กับ เล่น	เลื่อน กับ เลื่อน
(ปี)วอก กับ (ชาว)วอก	แวบ กับ แวบ
แยบ(คาย) กับ แย็บ	

รูปที่เหมือนกันทำให้ไม่อาจจะเดาได้ว่า คำใดออกเสียงยาว คำใดออกเสียงสั้น เว้นแต่จะเคยใช้คำนั้นมาก่อน รูปวรรณยุกต์ที่กำกับก็มีได้ระบุว่าเป็นเสียงสั้นเสมอไป เครื่องหมายที่ช่วยระบุเสียงสั้นได้มีเพียงไม้ไต่คู้เท่านั้น

เรื่องการออกเสียงสั้นยาวนี้ ก็ทำให้เกิดข้อขัดแย้งในด้านการเขียนด้วย เช่น งอกแงก ม่อล่อมม่อแลก ลอกแลก วอกแวก คำเหล่านี้ในปัจจุบันออกเสียงสั้น บางคนจึงเขียนว่า งอกแงก ม่อล่อมม่อแลก ล่อมแลก วอกแวก ซึ่งผิดจากที่ระบุไว้ในพจนานุกรม

ลักษณะเช่นนี้อาจจะพิจารณาได้ว่า ถึงแม้จะไม่มีไม้เอกกำกับก็อ่านเสียงสั้นได้ เพราะสระเออะลดรูปมีรูปเหมือนกับสระออ

ในด้านการอ่าน นอกจากเรื่องเสียงสั้นยาวแล้วยังมีเรื่องข้อขัดแย้งระหว่างการอ่านแบบไทยกับการอ่านตามแบบภาษาเดิมอีกด้วย คำที่มาจากภาษาบาลีสันสกฤตที่มีพยัญชนะเรียงต่อกันสองตัวมักจะอ่านแบบสระโอะลดรูปตามแบบไทย ด้วยเหตุนี้เอง หนังสือ อ่านอย่างไร และเขียนอย่างไร ฉบับราชบัณฑิตยสถาน จึงระบุการอ่านไว้สองแบบคือ ทั้งแบบไทยและแบบภาษาเดิม เช่น คณนา (คะ-นะ-นา, คัน-นะ-นา, คน-นะ-นา) คมนาคม (คะ-มะ-นา-คม, คม-มะ-นา-คม) ปกติ (ปะ-กะ-ติ, ปก-กะ-ติ) มกราคม (มะ-กะ-รา-คม, มก-กะ-รา-คม) สมการ (สะ-มะ-กาน, สม-มะ-กาน) ต่อไปข้างหน้า รายการคำที่อ่านได้สองอย่างนี้อาจจะเพิ่มมากขึ้นก็ได้เมื่อรวบรวมข้อมูลได้มากขึ้น

เรายังมีคำอื่น ๆ อีกที่อ่านไม่ตรงกับตัวเขียน เช่น คำว่า *น้ำ* ซึ่งเขียนสั้น (อะ + ม) แต่อ่านยาว (อา + ม) กับคำว่า *ทวน* ซึ่งเขียนยาว แต่อ่านสั้น (ทัน) แต่สองคำนี้เป็นเรื่องของความนิยมที่เปลี่ยนไป ไม่ใช่เพราะความกำกวมในด้านการเขียน ส่วนคำที่เป็น

ปัญหาข้างต้นมีลักษณะเป็นค่าเขียนเสียง การเติมไม้เอกเพื่อระบุเสียง
สั้นให้แน่ชัดจึงไม่น่าจะผิดแต่ประการใด

นี่คือปัญหาเกี่ยวกับการอ่านการเขียนที่เกิดจากสระลดรูปจนทำให้
ให้รูปกำกวม ขอให้สังเกตว่าคำที่ยกตัวอย่างมานี้บางคำก็ไม่ปรากฏอยู่ใน
พจนานุกรม

2.7 สรุป

บทนี้ได้กล่าวถึงการเขียนคำ โดยมีพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตย
สถาน พ.ศ. 2525 เป็นมาตรฐาน การเขียนคำไม่ตรงตามพจนาน
ุกรม การเขียนไม่ตรงตามเสียงพูด ตลอดจนปัญหาการเขียนและการ
อ่านซึ่งเกิดจากระบบการเขียนบางประการ